

KOKOUKSEN AVAAMINEN

Tampereen Työväenyhdistyksen soittokunta johtajanaan Emil Kivikoski esitti V. Meyerbeerin Kruunausmarssin ja Luicinin Egyptiläisen marssin.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja, lakit.tohtori Väinö Tanner avasi kokouksen lausuen seuraavaa:

Arvoisa osuuskauppaväki, kunnioitettavat kutsuvieraat!

Edellinen edustajakokouksemme otti kiitollisuudella vastaan tšekäläisen osuuskauppaväen ystävällisen kutsun ja päätti sen mukaisesti pitää tämän vuoden osuuskauppapäivät Tampereella. Kutsun perustelu oli aiheellinen, täyttäähän Osuusliike Voima tänä vuonna 60 vuotta, tosin ei samannimisenä, vaan alkuperäisten osuuskauppojen toiminnan jatkajana ja niiden laillisena perillisenä. Kun näiden joukossa oli myös maamme ensimmäinen Rochdalen periaatteiden pohjalla toiminut osuuskauppa, saa tämä syntymäpäivä vieläkin laajemman kantavuuden. Voimme täten Tampereen kankurien kotikaupungissa juhlia maamme osuuskauppaliikkeen 60-vuotista toimintaa. Täältä se on lähtenyt liikkeelle ja jatkanut voittokulkuaan muuhun Suomeen.

Vuosisadan vaihteen aika, siis 60 vuotta takaperin, oli monessa suhteessa valtavaa heräämisen aikaa. Valtiollinen elämä alkoi silloin hakeutua uusille urille venäläisen sortokauden alkaessa näyttää todellisia tarkoituksiaan. Työväki, siihen saakka syrjäytetty ja unohdettu kansanosa, oli myös heräämässä ja ryhtyi kyselemään oikeuksiaan. Sen astuminen valtiolliselle areenalle muutti kokonaan maamme sisäpoliittisen kartan. Taloudellisella alalla osuuskauppaliikkeen liikkeelle lähtö

merkitsi samoin uusien voimien heräämistä. Näiden voimien tähtäimessä ei ollut itsekäs voiton tavoittelu. Se oli kuluttajain puolustautumista elintarvikkeiden ja muiden välttämättömyystarvikkeiden kaupassa vallitsevia epäkohtia vastaan.

Osuuskauppaliikkeen alku oli vaatimaton, kuten on ollut kaikkialla muuallakin. Kokoontuihan silloin pieni ryhmä tyhjätaskuja, jotka olivat saaneet tietää, että muualla maailmassa oli olemassa sellaistaakin liiketoimintaa kuin osuuskauppaliike, jonka tehtävänä oli puolustaa laajojen kansankerrosten kulutusta. Tämä uusi ajatus sai kautta maan osakseen innostuneen vastaanoton ja tästä vaatimattomasta alusta muodostui aikaa myöten todellinen suurkansanliike. Nyt se pyörittelee kymmenien miljardien markkojen liikevaihtoa, omistaa tehtaita ja varastorakennuksia sekä jakelee yksin meikäläisessä osuuskauppaliikkeenhaarassa tavaraa yli 4000 myymälässä. Ajan varrella sen ulkonaiset puitteet ovat kuitenkin muuttuneet. Alussa melkein vain lähimmät naapurit, jotka perinpohjin tunsivat toisensa, liittyivät osuuskuntiin, joista sitten muodostui pieniä ja vaatimattomia liikkeitä. Ajan mittaan kuitenkin opittiin, että tällä samoin kuin muillakin aloilla vain suuret ja tehokkaat liikkeet pystyvät pitämään puoliaan ankarassa kilpailussa. Ennen läheinen piiri on siten laajentunut suuriksi yhteisöiksi, joissa persoonallinen kosketus on vähentynyt, jäsenet eivät enää tunne toisiaan ja osuuskuntaa hallitaan parlamenttivaalien tapaan valittujen edustajistojen välityksellä. Näistä ja muistakin osuuskauppaliikkeemme kehitysvaiheista saamme kuulla mielenkiintoisia kuvauksia esitelmässä, jonka tämän alan asiantuntija huomenna meille esittämään.

Siirtyäkseni ajankohtaisiin asioihin on aihetta todeta, miten nopeasti asiat nykyään vyöryvät eteenpäin ja suuriakin muutoksia saattaa tapahtua. Kokoontuessamme edustajakokoukseen vuosi takaperin kulkivat kaikki taloudellisia oloja koskeneet lausunnot melkein mollissa. Vuoden 1958 taloudellisista tapahtumista voitiin todeta, että maamme oli saanut kestää erään huonoimmista taloudellisista vuosistaan. Tuotanto oli laskenut, kauppa supistunut, ulkomaankauppa niin ikään, ja viennistä saadut hinnat olivat olleet paljon alhaisempia kuin aikaisempina vuosina. Suurinta huolta herätti toteamus, että emme normaalilla tavalla olleet voineet tarjota työtä kaikille sitä haluaville, minkä johdosta valtiovallan oli laajoilla työllisyystöillä näistä halukkaista huolehdittava. Valtion raha-asiatkin olivat hiukan retuperällä ja erilaisia hätäohjelmia oli laadittava ja toteutettava.

Kun me tänään suoritamme samanlaisen taloudellisen katsauksen, tapahtuu se aivan toisenlaisessa äänilajissa. Taloudelliset olomme herättävät nyt tarkastelijoissa melkein yksinomaan tyytyväisyyttä. Se painajaismainen tunnelma, joka edellisenä vuonna ihmisten mieliä oli painanut, alkoi viime vuoden alussa osoittaa käänteen oireita ja vuoden puolivälistä saakka saatoimme jo todeta elävämme noususuhdanteessa, joka kuukausi kuukaudelta parani. Kaikkien liikeyritysten vuosikertomuksissa samoin kuin virallisissa tilanteen arvioinneissa onkin voitu todeta, että vuosi 1959 kuului verrattain harvinaisten hyvien vuosien sarjaan. Miltei joka alalla saatamme todeta kehityskäyrän kääntyneen nousuun. Tuotannollinen elämä on nyt vilkasta. Ulkomaankauppa, joka meille on elintärkeä, on laajaa ja monipuolista.

Vienti on toista kymmentä prosenttia korkeammalla tasolla ja elintason nousua kuvastaa se, että tuonti on sitäkin voimakkaammin kasvanut. Kotimainenkin kauppa elää nousuvaihetta, ihmisillä on jälleen rahaa taskussaan. Valtion verotulot kasvavat ja sen rahalliset huolet ovat kaukana takanapäin ja melkein unohtuneet. Työttömyydenkään uhka ei tällä hetkellä näytä yhtä pelottavalta kuin aikaisemmin. Kaiken muun hyvän lisäksi asiantuntevat tarkastelijat rohkenevat luvata, että hyvää aikaa tulee jatkumaan ainakin tämän vuoden ehkä sitäkin pitemmän ajan. Että käänne kuitenkin aikanaan tulee, siitä saatamme olla täysin varmoja, se kuuluu kapitalistisen talouden sääntöihin. Sen vuoksi jokainen, joka käänteen tapahtuessa haluaa olla turvallisella puolella, tekee varmaan harkitusti, jos ajoissa ottaa tämän huomioon ja järjestää taloutensa sen mukaisesti. Aika rientää edelleenkin nopeasti ja käänne saattaa olla edessä milloin tahansa.

Kun osuuskauppaliike elää läheisessä kosketustuntumassa taloudellisiin tapahtumiin, on kehitys senkin piirissä ollut aikaisempaa tyydyttävämpi. Se on jopa rohkaisunut osuusliikkeitä vilkkaaseen rakennustoimintaan kaun levänneiden laajennussuunnitelmien toteuttamiseksi. Liikevaihto on kautta linjan kohonnut ja liiketulot samaten. Tarkemmat numerotiedot edustajakokous tulee saamaan sille esitettävästä vuosikertomuksesta. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä mainita, että osuuskauppojen kokonaisliikevaihto viime vuodelta oii 88,7 mrd. markkaa, mikä merkitsee 9 %:n suuruista lisäystä. Osuusliikkeiden tuotannolliset laitokset ovat niin ikään pystyneet osoittamaan kohoavia numeroita. Suurinta tyydytystä herättää se, että ku-

luttajaväestön luottamus omaan liikkeeseensä on heikentämätömänä jatkunut. Uusia jäseniä on nimittäin vuoden varrella liittynyt mukaan 39'000, mikä on suurimpia vuotuisia jäsenmäärän lisäyksiä. Edistysmielisten osuusliikkeiden jäsenmäärä kohosikin vuoden päättyessä 524'000:een.

Myös keskusjärjestöjemme toiminta on kehittynyt rinnan jäsenjärjestöjen kanssa. Niinpä OTKn liikevaihto, tytäsyhtiöt mukaan luettuina, nousi 54,8 mrd. markkaan, ollen siinä lisäystä 9,5 %. OTK onkin havainnut liikevaihtonsa kasvun ja laajan rakennusohjelmansa vaativan osuuspääoman korottamista, mistä eilinen osuuskuntakokous jo on tehnyt päätöksensä. KK, joka valistustoimintansa ohella osittain on myös liike- ja tuotannollinen laitos, voi osoittaa liikevaihtonsa kasvaneen lähes kahteen miljardiin markkaan, jossa on lisäystä 562 miljoonaa markkaa.

Myös vakuutuslaitoksemme ovat pysyneet vauhdissa mukana, kuten niiden tilinpäätökset osoittavat.

Yleinen suunta näyttää siten tällä hetkellä melko tyydyttävältä. Valitettavasti ei ole varmuutta siitä, miten kauan tämä suotuisa kehitys tulee jatkumaan. Kaikkien vastuunalaisien piirien, maan hallitusta myöten, tulisi sen vuoksi tehdä parhaansa, että suotuisa aika tulisi oikein käytetyksi ja maan talous rakennetuksi tukevalle pohjalle vastaista heikompia aikoja kestämaan.

Tähän on sitä enemmän aihetta, kun tiedetään maamme rajojen ulkopuolella parhaillaan valmistettavan kauskantoisia ratkaisuja, jotka eivät voi olla aiheuttamatta olojen muutoksia omassakin maassamme. Etenkin meillä on aihetta

tarkkaan seurata, mitä taloudellisella rintamalla jo kauan on ollut tekeillä. Ne laajakantoiset suunnitelmat, joita Euroopassa parhaillaan kehitellään kansainvälisen kaupan vapauttamiseksi ja kehittämiseksi ja jotka meillä tunnetaan nimillä talousyhteisön ja vapaakauppa-alueen tai myös kuutosvaltojen ja ulko-seitsikkovaltojen suunnitelmien nimisinä, tulevat toteutettuihin ilmeisesti suorastaan mullistavasti vaikuttamaan lähimpien vuosien taloudellisen elämän muovautumiseen. Suomen asema tässä uusien suunnitelmien ristivedossa ei tähän mennessä vielä ole selvinnyt. Siihen on kuitenkin välttämättä aivan välittömästi saatava selvyys, ellemme halua jättää talousvenettämme vapaiden virtojen kuljetettavaksi.

Mikä on sitten kulutusosuustoiminnan osuus niissä muuttuvissa yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa oloissa, joissa parhaillaan elämme ja jatkuvasti tulemme elämään? Ja mitä saat-
taa edustajakokouksemme, joka ylimpänä päättävänä elimenä sen etuja valvoo, nykyään tehdä?

Edustajakokouksemme on sanan täydessä merkityksessä maamme kuluttajain parlamentti. Se on ainoa elin, jonka tehtävänä on puolustaa kuluttajan asemaa siinä taloudellisten ristiriitojen aallokossa, jota nykyaikainen talouselämä todellisuudessa on. Se on myös ainoa elin, joka vapaasti sekä ulkopuolisten vaikutuksesta riippumatta voi edustaa kuluttajan tahtoa.

Edustajakokouksemme tehtävä on tässä mielessä kahteen suuntaan kohdistuva. Toisaalta sen on julkisuudessa edustettava kuluttajain toivomuksia ja vaatimuksia ulospäin: eduskuntaan, hallitukseen ja viranomaisiin. Suhteessa näihin sen on talouspoliittisissa kysymyksissä edustettava kuluttajan periaatteel-

ta kantaa. Toisaalta edustajakokouksen toimenpiteet ja ratkaisut koskevat osuuskauppaliikkeen sisäistä elämää, kysymystä siitä, millä tavalla kulutusosuustoiminnallista suorituskykyä pystytettäisiin lisäämään ja tehostamaan.

Että näistä edellinen julkisuuteen kääntyvä tehtävä on merkityksellinen, käsitetään helposti, kun päivittäin on nähtävissä, miten taloudelliset etupiirit joettavat kääntää valtion talouspolitiikkaa niiden omia etuja palvelemaan. Ellei kuluttajien taholla olla valmiit ja tahokkaasti varjella kaikkien yhteistä etua, saavat kuluttapiirit tämän laiminlyöntinsä kaltaisesti maksaa.

Tällä kerralla päähuomionamme on kuitenkin kohdistettu niihin laajoihin sisäisiin tehtäviin, jotka meitä nykyisissä muuttuvissa yhteiskuntaoloissa odottavat. Niihin nähden meidän on löydettävä ratkaisu, elleimme halua menettää osuuskauppaliikelle kuuluvaa asemaa kireässä liikekilpailussa. Näistä kysymyksistä edustajakokoukselle esitetään laaja tutkielma, joka antaa pohjaa monenlaisten johtopäätelmien tekoon.

Vaikka leimaa-antavana tälle edustajakokoukselle ilmeisesti tuleekin olemaan kuljetun 60-vuotisen taipaleen ja uranuurtajien työn arviointi, on esityslistalla silti riittävästi päivän kysymyksiä pohdittavana antaakseen edustajakokoukselle myös pitkälle tulevaisuuteen luotaavaa merkitystä.

Samalla kun lausun arvoisat kokousedustajat ja lukuisat vieramme tervetulleiksi tätä tehtävää suorittamaan, julistan hallintoneuvoston puolesta KKn 44. edustajakokouksen avatuksi.